

БЕРДЯНСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ ПЕДАГОГІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
Кафедра соціальної роботи та інклюзивної освіти

“ЗАТВЕРДЖУЮ”

Завідувачка кафедри

К.В.Петровська

“27” липня 2022 року

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

підготовки здобувачів I рівня вищої освіти

ПП26

Основи профорієнтаційної роботи

Спеціальність: 231 Соціальна робота
(шифр і назва спеціальності)

Освітньо-професійна програма: «Соціальна робота та соціальна педагогіка»
(назва освітньої програми)

Факультет дошкільної, спеціальної та соціальної освіти
(назва факультету)

Бердянськ – 2022 рік

Робоча програма “Основи профорієнтаційної роботи” для здобувачів вищої освіти спеціальності 231 Соціальна робота.

Освітньо-професійної програми «Соціальна робота та соціальна педагогіка»

Розробник: кандидат педагогічних наук, доцент, завідувачка кафедри соціальної роботи та інклюзивної освіти Петровська К. В.

Робочу програму погоджено проектною групою освітньо-професійної програми «Соціальна робота та соціальна педагогіка», затверджено на засіданні кафедри соціальної роботи та інклюзивної освіти.

від “27” липня 2022 року (протокол № 1)

Завідувачка кафедри соціальної роботи
та інклюзивної освіти

_____ (К. В. Петровська)

Гарант освітньо-професійної програми
«Соціальна робота та соціальна педагогіка»

_____ (А. О. Тургенєва)

1. Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Галузь знань, спеціальність, освітньо-професійна програма, освітній ступінь	Характеристика навчальної дисципліни	
		денна форма навчання	заочна форма навчання
Кількість кредитів – 3	Галузь знань <u>23 Соціальна робота</u>	<i>Обов'язкова</i>	
	Спеціальність: <u>231 Соціальна робота</u>		
Модулів – 1	Освітньо-професійна програма: <u>«Соціальна робота та соціальна педагогіка»</u>	Рік підготовки:	
Змістових модулів – 6		3-й	3-й
Загальна кількість годин – 90		Семестр	
Мова навчання: українська		6-й	6-й
Тижневих годин для денної форми навчання: аудиторних – 2 самостійної роботи студента – 2	Освітній ступінь: <u>бакалавр</u>	Лекції	
		12	8
		Практичні, семінарські	
		8	6
		Лабораторні	
		Самостійна робота	
		70	76
Індивідуальні завдання			
Вид контролю: екзамен			

Примітка.

Співвідношення кількості годин аудиторних занять до самостійної та індивідуальної роботи становить %:

для денної форми навчання – 20 (31%) / 70 (69%) годин

для заочної форми навчання – 12 (16%) / 76 (84%) годин

2. Мета та завдання навчальної дисципліни

Метою викладання навчальної дисципліни “Основи профорієнтаційної роботи” є підготовка здобувачів вищої освіти до здійснення профорієнтаційної роботи з учнями, забезпечення керування їхнім професійним самовизначенням, вибором професії.

Основними **завданнями** вивчення дисципліни є:

- сформулювати у здобувачів вищої освіти уявлення про предмет, значення, завдання, природничо-наукові засади профорієнтаційної роботи як науки;
- ознайомити майбутніх фахівців соціальної сфери з основами професіографії;
- дати знання про психологічні механізми професійного самовизначення особистості, її фактори;
- ознайомити здобувачів вищої освіти з системою профорієнтаційної орієнтації в Україні, її етапами, основними формами.

Основні результати навчання і компетентності згідно з вимогами освітньо-професійної програми:

№ з/п	Програмні компетентності	Компетенції	Результати навчання
1	ЗК-4	Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.	ПР-1 Здійснювати пошук, аналіз і синтез інформації з різних джерел для розв’язування професійних завдань і встановлювати причинно-наслідкові зв’язки між соціальними подіями та явищами.
2	СК-21	Здатність вибудовувати особистісно орієнтовану взаємодію суб’єктів соціально-педагогічного процесу.	ПР-26 Обирати і застосовувати методики соціальної діагностики, ефективні методи і технології соціально-педагогічної роботи з дітьми та молоддю в закладах освіти.
3	СК-27	Здатність надавати соціально-педагогічну допомогу підліткам та молоді з питань професійного самовизначення з використанням традиційних та інноваційних форм профорієнтаційної роботи.	ПР-32 Відповідально ставитися до професійного самовдосконалення, навчання та саморозвитку.

3. Програма навчальної дисципліни

Тема 1. Загальні засади профорієнтаційної роботи.

1.1. Профорієнтаційна робота як наукове та соціальне явище.

Значення профорієнтаційної роботи у сучасному суспільстві. Історичні аспекти світового розвитку профорієнтації. Система профорієнтаційної роботи в постсоціалістичних країнах (Білорусія, Польща, Чехія). Соціально-економічні особливості профорієнтації в розвинутих країнах (Велика Британія, Данія, США, ФР Німеччина, Франція, Японія).

1.2. Особливості сучасної профорієнтаційної роботи.

Мета і завдання профорієнтації. Профорієнтаційна робота в Україні на сучасному етапі її розвитку. Тенденції і принципи профорієнтації. Рекомендації ЮНЕСКО щодо організації профорієнтаційної роботи.

Тема 2. Соціально-професійне самовизначення особистості.

2.1. Психологічна характеристика професій.

Сутність психологічного вивчення професій. Поняття про професіографію. Професіограма. Психограма. Психологічна класифікація професій. Особистісний професійний план: зміст і послідовність складання. Формула вибору професії.

2.2. Психологічні засади вибору професії.

Професійне самовизначення на різних етап вікового розвитку (соціалізації) людини. Об'єктивні та суб'єктивні умови успішного професійного самовизначення. Особливості криз професійного самовизначення на різних етапах вікового розвитку.

Тема 3. Основи професійної діагностики.

3.1. Діагностика професійно важливих якостей особистості.

Суть, предмет та завдання попередньої профорієнтаційної психодіагностики. Психофізіологічні особливості людини. Методи професійного самовизначення.

3.2. Професійна психодіагностика і методика її проведення.

Загальна характеристика особистості школяра в плані її профорієнтації. Методи вивчення особистості учня з метою профорієнтації. Інтегровані показники здатності учня до професійного самовизначення. Профдіагностичний висновок особистості. Аналіз професійної діяльності. Профпридатність та психологічні засади здійснення професійного відбору. Вимоги певного типу професій до працівника. Використання ЕОМ у профорієнтаційній психодіагностиці учнів.

Тема 4. Система професійної орієнтації учнівської молоді.

4.1. Теоретичні та методологічні основи профорієнтації.

Теорія і методологія профорієнтації. Управління системою профорієнтаційної роботи. Періоди та етапи профорієнтації. Основні компоненти системи профорієнтації. Функціонування і взаємозв'язок компонентів системи профорієнтації.

4.2. Професійна орієнтація як психолого-педагогічна система.

Особливості профконсультації школярів: етапи профорієнтаційної роботи зі школярами різного віку; особливості компонентів профорієнтаційної роботи в школі; типові ситуації профконсультації школярів. Помилки при виборі професії (поради оптанту).

Тема 5. Професійна орієнтація учнів закладів освіти.

5.1. Професійна просвіта учнів.

Суть і завдання професійної просвіти та вимоги до її проведення. Форми і методи профпросвіти в школі. Профпросвіта в дошкільному і молодшому шкільному віці. Профпросвіта в основній і старшій школі. Методика ознайомлення учнів з професіями.

5.2. Професійна активізація учнів і методика її проведення.

Суть, мета і завдання професійної активізації учнів. Форми професійної активізації учнів. Профорієнтаційні ігри як засоби активізації професійного вибору. Професійна проба, як основа професійної активізації: суть, зміст, структура та методика проведення.

Тема 6. Професійна адаптація, зміна професії та переорієнтація.

6.1. Соціально-професійна адаптація молоді.

Поняття про професійну адаптацію: сутність та види адаптації. Етапи соціально-професійної адаптації. Фактори, показники і критерії соціально-професійної адаптації. Методи соціально-психологічного дослідження процесу адаптації. Професійна адаптація та індивідуальний стиль діяльності. Форми соціально-професійної адаптації. Розвиток професійної кар'єри.

6.2. Професійна переорієнтація населення.

Стан та психологічні особливості дослідження професійної переорієнтації особистості. Суть, мета і завдання професійної переорієнтації людини. Основні етапи професійної переорієнтації особистості. Фактори, які впливають на процес професійної переорієнтації особистості.

4. Структура навчальної дисципліни

Назви тем	Кількість годин											
	денна форма						Заочна форма					
	усього	у тому числі					усього	у тому числі				
		л	п	ла б.	інд.	с.р.		л	п	лаб.	інд.	С.р.
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
Модуль 1												
Тема 1.												
Загальні засади профорієнтаційної роботи												
1.1. Профорієнтаційна робота як наукове та соціальне явище	7	2	-			5	7	2	-			5
1.2. Особливості сучасної профорієнтаційної роботи	8	-	2			6	8	-	2			6
Разом за 1 тему	15	2	2			11	15	2	2			11
Тема 2.												
Соціально-професійне самовизначення особистості												
2.1. Психологічна характеристика професій	7	2	-			5	7	-	-			7
2.2. Психологічні засади вибору професії	8	-	2			6	8	-	2			6
Разом за 2 тему	15	2	2			11	15	-	2			13
Тема 3.												
Основи професійної діагностики												
3.1. Діагностика професійно важливих якостей особистості	7	2	-			5	7	-	-			7
3.2. Професійна психодіагностика і методика її проведення	8	-	2			6	8	-	2			6
Разом за тему 3	15	2	2			11	15	-	2			13
Тема 4.												
Система професійної орієнтації учнівської молоді												
4.1. Теоретичні та методологічні основи профорієнтації	7	2	-			5	7	2	-			5
4.2. Професійна орієнтація як психолого-педагогічна система	8	-	-			8	8	-	-			8
Разом за тему 4	15	2	-			13	15	2	-			13
Тема 5.												
Професійна орієнтація учнів закладів освіти												
5.1. Професійна просвіта учнів	7	2	-			5	7	2	-			5
5.2. Професійна	8	-	2			6	8	-	-			8

5. Теми лекційних занять

№ з/п	Назви тем	Кількість годин	
		денна форма	заочна форма
1	2		
1	Загальні засади профорієнтаційної роботи	2	2
1.	Профорієнтаційна робота як наукове та соціальне явище. 1. Значення профорієнтаційної роботи у сучасному суспільстві. 2. Історичні аспекти світового розвитку профорієнтації.	2	2
2.	Особливості сучасної профорієнтаційної роботи. 1. Мета і завдання профорієнтації. 2. Профорієнтаційна робота в Україні на сучасному етапі її розвитку. 3. Тенденції і принципи профорієнтації. Рекомендації ЮНЕСКО щодо профорієнтації.	-	-
2.	Соціально-професійне самовизначення особистості	2	-
1.	Психологічна характеристика професій. 1. Сутність психологічного вивчення професій. 2. Поняття про професіографію. Професіограма. Психограма. 3. Психологічна класифікація професій. 4. Особистісний професійний план: зміст і послідовність складання. Формула вибору професії.	2	-
2.	Психологічні засади вибору професії. 1. Професійне самовизначення на різних етап вікового розвитку (соціалізації) людини. 2. Об'єктивні та суб'єктивні умови успішного професійного самовизначення. 3. Особливості криз професійного самовизначення на різних етапах вікового розвитку.	-	-
3.	Основи професійної діагностики	2	-
1.	Діагностика професійно важливих якостей особистості. 1. Попередня професійна діагностика. 2. Психофізіологічні особливості людини. 3. Методи професійного самовизначення.	2	-
4.	Система професійної орієнтації учнівської молоді	2	2
1.	Теоретичні та методологічні основи профорієнтації. 1. Управління системою профорієнтаційної роботи. 2. Періоди та етапи профорієнтації.	2	2
2.	Професійна орієнтація як психолого-педагогічна система. 1. Основні компоненти системи профорієнтації. 2. Типові ситуації профконсультації школярів.	-	-
5.	Професійна орієнтація учнів закладів освіти	2	2
1.	Професійна просвіта учнів. 1. Суть і завдання професійної просвіти та вимоги до її проведення. 2. Форми і методи профпросвіти в школі. 3. Профпросвіта в дошкільному і молодшому шкільному віці. 4. Профпросвіта в основній і старшій школі.	2	2
6.	Професійна адаптація, зміна професії та переорієнтація	2	2
1.	Соціально-професійна адаптація молоді 1. Поняття про професійну адаптацію: сутність та види	-	2

	адаптації. 2. Етапи соціально-професійної адаптації. 3. Фактори, показники і критерії соціально-професійної адаптації.		
2.	Професійна переорієнтація населення 1. Стан та психологічні особливості дослідження професійної переорієнтації особистості. 2. Суть, мета і завдання професійної переорієнтації людини. 3. Основні етапи професійної переорієнтації особистості. 4. Фактори, які впливають на процес професійної переорієнтації особистості.	2	-
Усього		12	8

6. Темі семінарських занять

№ з/п	Назви тем	Кількість годин	
		денна форма	заочна форма
1	2		
1	Загальні засади профорієнтаційної роботи	2	2
1.2	Особливості сучасної профорієнтаційної роботи. Теоретична частина: 1. Профорієнтація молоді в зарубіжних країнах: – система профорієнтаційної роботи в постсоціалістичних країнах (Білорусія, Польща, Російська Федерація, Чехія); – соціально-економічні особливості профорієнтації в розвинутих країнах (Велика Британія, Данія, США, ФР Німеччина, Франція, Японія). Практична частина: 1. Спробуйте детально описати уявну вакантну трудову посаду, яку ви бажали б зайняти в якості суб'єкта праці (зараз або через три - п'ять років). 2. Із перерахованого нижче списку професій назвіть ті, які: – майже зникли; – з'явилися тільки в ХХ ст.; – з'явилися в останнє десятиріччя. <i>Художник, дизайнер, оператор ЕОМ, тракторист-машиніст широкого профілю, сажотрус, редактор, столяр, візник, маляр, лікар, менеджер, бухгалтер, екскурсовод, садівник, гувернер, клоун, педагог, промоутер, педагог соціальний.</i>	2	2
2.	Соціально-професійне самовизначення особистості	2	2
2.2	Психологічні засади вибору професії. Теоретична частина: 1. Професійне самовизначення на різних етапах вікового розвитку (соціалізації) людини (кризи професійного самовизначення). 2. Об'єктивні та суб'єктивні умови успішного професійного самовизначення. Практична частина: 1. Скласти дерево професій моєї родини для з'ясування того, як ваші інтереси співвідносяться з професіями членів родини. 2. Із перерахованих нижче слів виберіть ті, які позначають	2	2

	<p>спеціальності і доберіть до них відповідні професії: <i>Токар, хірург, директор школи, літературний критик, піаніст, викладач, столяр, монтажник, шахтар, пілот-винищувач, суддя, хімік-теоретик, маляр, художник-конструктор, закройщик, ткачиха, вчитель фізкультури.</i></p> <p>3. Із перерахованих нижче слів виберіть ті, які позначають професії і доберіть до них 2-3 спеціальності: <i>Ветеринарний лікар, учитель, різьбяр по каменю, токар, продавець книжок, бульдозерист, директор совхозу, інженер, художник-конструктор, перукар, водій, швачка, кулінар, вчитель малювання.</i></p> <p>4. Розподіліть перераховані професії і спеціальності по відношенню до переважання в них розумової чи фізичної праці: <i>Медсестра, агроном, машиніст тепловоза, шукатур, бухгалтер, сталевар, продавець книжок, інженер-конструктор, машиністка, столяр, вихователь дитячого садка, електромонтажник.</i></p>		
3.	Основи професійної діагностики	2	2
3.2.	<p>Професійна психодіагностика і методика її проведення. Теоретична частина:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Профпридатність та психологічні засади здійснення професійного відбору. 2. Вимоги певного типу професій до працівника. 3. Використання ЕОМ у профорієнтаційній психодіагностиці учнів. <p>Практична частина:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Самостійно виконати тест «Диференціально-діагностичний опитувальник Є. О. Клімова»; опитувальник «Карта інтересів»; «Квадрат інтересів». Оформити записи у зошиті. 2. Виконання в аудиторії методики (керована візуалізація) «Подорож країною виконаних бажань». 3. Скласти колаж професійних типів. 	2	2
4.	Система професійної орієнтації учнівської молоді	-	-
4.2.	<p>Професійна орієнтація як психолого-педагогічна система. Теоретична частина:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Управління системою профорієнтаційної роботи. 2. Основні функції профорієнтації в школі. 3. Основні компоненти профорієнтації в школі. 4. Типові ситуації профконсультації школярів. 5. Помилки при виборі професії (поради оптанту). <p>Практична частина:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Проведення ігрової методики виявлення життєвих перспектив «Зустріч випускників» (5,10, 15, 20 років) або «Інтерв'ю журналістів з відомими людьми». 	-	-
5.	Професійна орієнтація учнів закладів освіти	2	-
5.2.	<p>Професійна активізація учнів і методика її проведення. Теоретична частина:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Суть, мета і завдання професійної активізації учнів. 2. Форми професійної активізації учнів. 3. Профконсультаційні ігри як засоби активізації професійного вибору. 4. Професійна проба, як основа професійної активізації: суть, зміст, структура та методика проведення. 	2	-

	Практична частина: 1. Проведення рольової гри «Вплив престижності професії на професійне самовизначення».		
6.	Професійна адаптація, зміна професії та переорієнтація.	-	-
6.1.	Соціально-професійна адаптація молоді. Теоретична частина: 1. Методи соціально-психологічного дослідження процесу адаптації. 2. Професійна адаптація та індивідуальний стиль діяльності. 3. Форми соціально-професійної адаптації. 4. Розвиток професійної кар'єри. Практична частина: 1. Проведення активізуючої настільної гри «Джобси».	-	-
Усього		8	6

7. Самостійна робота

№ з/п	Назви тем	Кількість годин	
		денна форма	заочна форма
1	2		
1	Загальні засади профорієнтаційної роботи		
1.	1. Розробити зміст та макет інформаційного буклету, плакату, стіннівки, прес-релізу щодо популяризації професії (на вибір). Презентувати та захистити авторський проект.	11	11
2.	Соціально-професійне самовизначення особистості		
1.	1. Вивчити і практично застосувати схему опису професійної діяльності (професіограму та психограму).	11	13
3.	Основи професійної діагностики		
1.	1. Розробити анкету для вивчення професійної спрямованості старшокласників або студентів I курсу (на вибір).	11	13
4.	Система професійної орієнтації учнівської молоді		
1.	1. Скласти власний професійний план оптанта.	13	11
5.	Професійна орієнтація учнів закладів освіти		
1.	1. Скласти річний план профорієнтаційної роботи в школі, в якому зазначити основні методи управління профорієнтацією з боку соціального педагога та заходи з реалізації її основних компонентів.	11	13
6.	Професійна адаптація, зміна професії та переорієнтація		
1.	1. Визначити критерії та показники соціально-професійної адаптації учнівської молоді.	13	13
Усього		70	76

8. Індивідуальні завдання

1. Підготувати аналітичний огляд «Історія виникнення профорієнтації».
2. Опрацювати (проаналізувати) нормативно-правове забезпечення організації професійної орієнтації учнів у закладах освіти.
3. Підібрати 5-10 методик для проведення професійної психодіагностики (підготувати теку).
4. Підготувати презентацію «Професії відомих людей».
5. Підготувати інформаційне повідомлення «Професії майбутнього».
6. Розробити сценарій профорієнтаційного інтерактивного заходу (за власним вибором).

9. Методи навчання

Викладення теоретичного матеріалу з використанням опорного мультимедіа-конспекту; постановка проблемних питань, виконання навчального проекту, застосування міні-дискусії, виконання пошукових і творчих завдань із використанням теоретичного матеріалу; робота малих творчих груп; самостійний пошук необхідної довідкової інформації в різноманітних електронних ресурсах; консультації викладача. Семінарські заняття у формі тренінгів, дебатів, аналізу кейсів, а також написання самостійної роботи та участь у діловій грі.

10. Засоби діагностики успішності навчання

Усне індивідуальне та фронтальне опитування, співбесіда, словникові диктанти, написання рефератів, есе і доповідей, тестування тощо.

11. Розподіл балів, які отримують здобувачі вищої освіти*

Поточний контроль

Здійснюється за результатами усіх виконаних завдань, передбачених планами семінарських, самостійних, індивідуальних робіт тощо. Нарахування рейтингових балів здійснюється відповідно до критеріїв оцінювання (не пізніше ніж за тиждень після проведення семінарського заняття), систематизованих для кожного з видів робіт та представлено на електронній навчальній платформі Moodle БДПУ.

Підсумковий контроль

Допуск до підсумкового контролю здійснюється якщо здобувач вищої освіти набрав прохідний бал (35 балів). Підсумковий контроль здійснюється в усній формі (відповіді на перелік запропонованих питань). Загальна кількість балів за вивчений курс обчислюється таким чином: підраховується кількість балів, набраних під час поточного контролю за всіма заліковими кредитами, та ділиться на загальну кількість кредитів (визначається середній арифметичний бал). Потім до отриманого показника додаються бали, набрані під час екзамену. Підсумкова кількість балів визначається за формулою:

$$m = \frac{3K_1 + 3K_2 + 3K_3 + 3K_4}{n} + 50 = 100$$

де m – кількість набраних балів за вивчений курс;
 n – кількість залікових кредитів;
 50 балів – екзамен.

Поточне тестування та самостійна робота						Середнє арифметичне за поточну роботу	Екзамен	Сума
Тема 1		Тема 2		Тема 3				
1.1	1.2	2.1	2.2	3.1	3.2			
25		25		25				
Тема 4		Тема 5		Тема 6				
4.1	4.2	5.1	5.2	6.1	6.2			
25		25		25				

Шкала оцінювання ЄКТС

Сума балів за всі види навчальної діяльності	
90-100	A
78-89	B
65-77	C
58-64	D
50-57	E
35-49	FX
1-34	F

*більш детальну інформацію про розподіл рейтингових балів розміщено на електронній платформі підтримки навчання «Moodle».

12. Методичне забезпечення

1. Навчально-методичний комплекс з дисципліни «Основи профорієнтаційної роботи» для здобувачів вищої освіти денної та заочної форм навчання.
2. Навчальні мультимедійні презентації.
3. Навчальні фільми («Das Handwerk-Werbespot» та ін.).
4. Електронна навчальна платформа Moodle БДПУ.

13. Рекомендована література

Базова

1. Гончарова Н.О. Основи професійної орієнтації / За ред. В.Ф. Моргуна. Навчальний посібник. К. : Видавничий Дім «Слово», 2010. 168 с.
2. Кашкарьова Л. Р. Профорієнтація та профвідбір : Навчально-методичний комплекс для студентів спеціальності «Практична психологія». Бердянськ : БДПУ, 2011. 192 с.
3. Кокун О. М. Теоретико-методологічні засади дистанційної психодіагностики в професійній сфері / О. М. Кокун // Практична психологія та соціальна робота. 2010. №7. С. 65-68.
4. Конвенція про професійну орієнтацію та професійну підготовку в галузі розвитку людських ресурсів №142. Режим доступу: http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/993_057
5. Конспект профорієнтаційного заняття «Професії майбутнього» : наук. - практ. реком. / Л. М. Капченко, Н. В. Савченко, Н. В. Ортікова, Н. В. Балашова, Л. Й. Літвінчук, О. В. Грамма. К. : ІПК ДСЗУ, 2017. 35 с. Режим доступу: <https://www.dcz.gov.ua/publikaciya/konspektproforiyentaciyogo-zanyattya-profesiyi-maybutnogo-2017>
6. Концепція державної системи професійної орієнтації населення, затверджена Постановою КМ України від 17 вересня 2008 р. № 842. Режим доступу: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/842-2008-%D0%BF>
7. Професія. Кар'єра. Успіх : Метод. посіб. / Автори-упоряд. : Лях Т. Л., Малієнко Ю. М., Тимошенко Н. Є., Цюман Т. П., Шеламкова А. М.; За аг. ред. Цюман Т. П. Видання друге, перероб. й доп. К. : Основа – Принт, 2010. 184 с.
8. Путівник профорієнтації : наук. - практ. реком. / Н. Г. Джинчарадзе, Л. Й. Літвінчук, Н. В. Савченко, Н. В. Ортікова, Н. В. Балашова, О. В. Грамма, М. В. Богуслав. К. : ІПК ДСЗУ, 2018. 43 с. Режим доступу: <https://www.dcz.gov.ua/publikaciya/putivnyk-proforiyentaciyi-2018>
9. Янцур М. С. Практикум з професійної орієнтації і методики профорієнтаційної роботи. Навчальний посібник. К. : Видавничий дім «Слово», 2012. 216 с.
10. Янцур М. С. Професійна орієнтація і методика профорієнтаційної роботи. Курс лекцій. Навчальний посібник. К. : Видавничий дім «Слово», 2012. 464 с.

Додаткова

1. Білоус Р. М. Мій професійний вибір : Тренінг старшокласників // Практична психологія та соціальна робота. 2010. № 11. С. 30-36; №12. С. 34-38; 2011. №1. С. 10-15.
2. Кожан Т.О. Професійна орієнтація. Навч. посібник. К. : КНЕУ імені Вадима Гетьмана, 2009. 255 с.
3. Кокун О. М. Опитувальник професійного самовизначення // Практична психологія та соціальна робота. 2014. №7. С. 35-39.
4. Мерзлякова О. Л. Методики професійного самовизначення. К. : Шк. світ, 2011. 120 с.
5. Професії майбутнього : аналіт. записка / [Джинчарадзе Н. Г., Мар'яненко Г. І., Ортікова Н. В.]; за заг. ред. Р. В. Войтович. К. : ІПК ДСЗУ, 2018. 24 с. Режим доступу: <https://www.dcz.gov.ua/publikaciya/analytychna-zapyska-profesiyi-maybutnogo-2018>
6. Світлична Н. Вибір майбутнього професійного шляху в період життєвого самовизначення / Н. Світлична // Соціальний педагог. 2008. №5.

14. Інформаційні ресурси

1. Бібліотека БДПУ <http://edu.bdpu.org>
2. Сайт БДПУ <http://bdpu.org>

3. Медіатека ФДССО.
4. Електронна навчальна платформа Moodle БДПУ <https://edu.bdpu.org/login/index.php>.
5. Інформаційно-методичні сайти:
 - www.profsvita.org.ua.
 - класифікатор професій ДК 003:2010. – [Електронний ресурс] – Режим доступу : <http://www.dk003.com/>
 - <http://www.management.com.ua/hrm/> – вітчизняний інтернет-портал для управлінців, розділ «Персонал» наповнюється статтями та матеріалами для практичного застосування у HRменеджменті.
 - <http://www.hrliga.com/> – спільнота кадровиків і фахівців з управління персоналом – новини, статті, журнал «MeНеджеR по персоналу».
 - <http://profi.dcz.gov.ua/tests/> – Державна служба зайнятості – Платформа профорієнтації та розвитку кар'єри.
 - <https://www.dcz.gov.ua/storinka/profesiyna-oriyentaciya> – Державна служба зайнятості – Професійна орієнтація.
 - <http://www.ukrstat.gov.ua/> - Державна служба статистики України.
 - <http://zakon.rada.gov.ua/> – Законодавство України.